

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ
ΤΕΧΝΙΚΑΙ

ΣΠΟΥΔΑΙ

ΜΗΝΙΑΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΝ ΕΤΟΣ
1959—1960

ΜΑΪΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ 1960

Ι'
ΤΟΜΟΣ

ΑΡΙΘ.
ΤΕΥΧΟΥΣ **9-10**

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ

Τοῦ κ. ΑΝΔΡΕΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Καλιφορνίας

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη μετὰ τὸ 1940 οἱ οἰκονομολογοὶ εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας κατείχοντο ἀπὸ τὸ φάσμα τῆς μακροχρονίου οἰκονομικῆς στασιμότητος. Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς Κεϋνσιανῆς σκέψεως ὁ Alvin Hansen καὶ οἱ συνεργάται του ἰσχυρίζοντο ὅτι ὁ ἰδιωτικὸς τομεὺς τῆς Ἀμερικανικῆς οἰκονομίας δὲν θὰ ἠδύνατο πλέον νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο τῶν ἐπενδύσεων, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο ἀναγκαῖον διὰ τὴν διατήρησιν τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως καὶ τῆς συνεχοῦς κατὰ κεφαλὴν αὐξήσεως τοῦ εἰσοδήματος. Τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα προέβαλον πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θέσεως τῶν ἦσαν: Ἡ ἔλλειψις δυνατότητος περαιτέρω γεωγραφικῆς ἐπεκτάσεως, ἡ ἐπιβράδυνσις τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἐξάντλησις τῶν δυνατοτήτων διὰ σημαντικὰς τεχνολογικὰς ἐξελίξεις.

Ἡ ἔννοια τῆς ἐπιχειρηματολογίας ταύτης ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς πολιτικῆς ἦτο ὅτι ὁ δημόσιος τομεὺς ἔπρεπε νὰ ἐπωμισθῇ τὴν εὐθύνην τῆς καλύψεως τοῦ δημιουργουμένου κενοῦ εἰς τὴν συνολικὴν ἐθνικὴν δαπάνην διὰ τῆς παροχῆς εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ δυναμισμού, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ παράσχῃ ὁ ἰδιωτικὸς τομεὺς. Ἡ ἐπιχειρηματολογία τοῦ Alvin Hansen ἦτο ὀρθή, κρινομένη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν προϋποθέσεων ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο. Ἄλλ' αἱ προϋποθέσεις αὗται ἦσαν λαθασμένα.

Ἡ ἀφύπνισις Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς

Ἡ γεωγραφικὴ ἐπέκτασις ἐξηκολούθησεν. Ἡ ἀφύπνισις τῶν δύο κοιμωμένων γιγάντων, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἔθεσε νέα παγκόσμια προβλήματα διὰ τὰς οἰκονομίας τοῦ δυτικοῦ κόσμου. Ἐπίσης, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ πληθυσμοῦ ὄχι μόνον δὲν ἀνεκόπη, ἀλλ' ἀντιθέτως συνεχίσθη κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐπανέφερεν εἰς τὸ προσκῆνιον τὰς Μαλθουσιανὰς ἀπαισιοδόξους θεωρίας. Τέλος, ἡ κατάκτησις τοῦ ἀτόμου καὶ τοῦ διαστήματος ἐπέφερε μίαν

ἐπανάστασιν εἰς τὸν κόσμον τῆς τεχνικῆς, ἡ ὁποία ἐδημιούργει εὐκαιρίας ἀπασχολήσεως ὄχι μόνον διὰ σήμερον ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Δὲν πρέπει, συνεπῶς, νὰ ἐκπλήσση τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ὁ ἰδιωτικὸς τομεὺς τῆς οἰκονομίας ὄχι μόνον δὲν παρέμεινε ἀδρανῆς, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐξεδήλωσεν ἀξιοσημείωτον ἐνεργητικότητα καὶ δυναμισμόν. Τὸ μέσον διαθέσιμον εἰσόδημα τοῦ Ἀμερικανοῦ πολίτου, ἐκτιμώμενον εἰς δολλάρια σταθερᾶς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, εἶναι σήμερον 60% ἀνώτερον ἀπὸ ὅ,τι πρὸ τῆς μεγάλης οἰκονομικῆς κρίσεως. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τελευταίων 50 ἐτῶν τὸ ἀκαθάριστον πραγματικὸν ἐθνικὸν προϊόν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἠύξανετο κατὰ 3% περίπου ἐτησίως. Ἡ αὔξησις αὕτη δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ ἐν μέρει μὲ τὴν αὔξησιν τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ (1,3% ἐτησίως), κυρίως ὅμως πρέπει νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγικότητος (1,6% ἐτησίως), ἡ ὁποία εἶναι ἄμεσος συνέπεια μιᾶς συνεχοῦς τεχνολογικῆς καὶ ὀργανωτικῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη εἶναι αἰτία τῆς σημερινῆς διαρθρώσεως τῆς οἰκονομίας. Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς διαρθρώσεως ταύτης δύναται νὰ συνοψισθοῦν ὡς ἀκολούθως: Ὅλοι αἱ τάξεις συμμετέσχον εἰς τὴν διανομὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς οἰκονομικῆς προόδου καὶ ἡ πτωχεία σχεδὸν ἐξηλείφθη. Ἡ μεγάλη γεωγραφικὴ καὶ κοινωνικὴ κινητικότητα, ἡ ὁποία συνώδευσε τὴν διαδικασίαν τῆς ταχείας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπίτευξιν εἰς σημαντικὸν βαθμὸν κοινωνικῆς ἰσότητος καὶ τὴν θεμελίωσιν ἐνὸς καθαροῦ Ἀμερικανικοῦ Πολιτισμοῦ. Παρὰ τὸ μέγεθος τῆς τυπικῆς ἐπιχειρηματικῆς μονάδος, ὁ βαθμὸς συγκεντρώσεως τῆς οἰκονομικῆς ἰσχύος, παρέμεινε οὐσιαστικῶς ἀμετάβλητος. Τὸ μονοπῶλιον, ὑπὸ τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν τὸ γνωρίζουν οἱ Εὐρωπαῖοι, δὲν εὐδοκίμησεν εἰς τὴν ἀμερικανικὴν οἰκονομίαν. Διαδοχικὰ κύματα προϊόντων καὶ τεχνολογικῶν ἐξελίξεων εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα συνεχεῖς προσαρμογὰς. Ἡ διαδικασία αὕτη τῆς «δημιουργικῆς καταστροφῆς» κατέστησε τὴν μονοπωλιακὴν δύναμιν βραχυχρονίου ἰσχύος, ἡ παράτασις δὲ τῆς ἰσχύος ταύτης ἦτο δυνατὴ μόνον κατόπιν ἐπιπόνων καὶ δημιουργικῶν προσπαθειῶν, αἱ ὁποῖαι συνέβαλον ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς εὐημερίας.

Ἡ τάξις Διευθυντῶν τῶν ἐπιχειρήσεων

Τὸ μέγεθος τῆς ἀμερικανικῆς βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως, τὸ πολύπλοκον αὐτῆς, καὶ ἡ εὐρεῖα κατανομὴ τῶν τίτλων ἰδιοκτησίας ὠδήγησαν εἰς τὸν διαχωρισμὸν τῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ τὴν ἄσκησιν ἐλέγχου τῆς ἐπιχειρήσεως. Οὕτω, μία νέα τάξις ἐδημιουργήθη, ἡ τάξις τῶν διευθυντῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Βασικὸν χαρακτηριστικὸν τῆς τάξεως αὐτῆς εἶναι ὅτι προσπαθεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς μεθόδου τὰ προβλήματα τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς τεχνικῆς ἐξελίξεως. Θὰ ἦτο βεβαίως σφάλμα νὰ μὴ ἀναγνωρισθῆ ὁ ρόλος τοῦ Κράτους εἰς τὴν διαδικασίαν αὐτήν. Ἐν πρώτοις, σήμερον ἐν τέταρτον ἢ ἐν πέμπτον τῆς συνολικῆς ἐνεργοῦ ζήτησεως προέρχεται ἀπὸ τὸν κρατικὸν τομέα. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀντίληψις περὶ τοῦ ρόλου τοῦ Κράτους

εις την οικονομικήν ζωήν υπέστη ουσιώδη αλλαγήν. Εὐθύς μετὰ τὸ τέλος τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου ἐπιστεύετο ὅτι ὁ κυριώτερος ρόλος τοῦ Κράτους συνίστατο εἰς τὴν παροχὴν τῶν ἀναγκαίων ὑπηρεσιῶν πρὸς διατήρησιν τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἐθνικῆς ἀσφαλείας. Μετ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ διαμορφοῦται ἡ ἀντίληψις ὅτι τὸ Κράτος, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸ τραπεζικὸν σύστημα, θὰ ἔπρεπε ἐπίσης νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν διατήρησιν τῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Μετὰ τὸ πέρασ ὅμως τῆς μεγάλης οικονομικῆς κρίσεως καὶ ἰδίᾳ μετὰ τὸν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον, τὸ Κράτος ἤρχισε νὰ ἐπωμίζεται μεγαλυτέρας εὐθύνας πρὸς τὸν σκοπὸν ἐξασφαλίσεως συνθηκῶν πλήρους ἀπασχολήσεως καὶ συνεχοῦς οικονομικῆς ἀναπτύξεως.

Ἦδη οἱ πλόκαμοι τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ἔχουν εἰσδύσει εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οικονομικῆς ζωῆς, ὁ δὲ Πρόεδρος τῶν Η.Π.Α. θεωρεῖ ὑποχρέωσίν του νὰ παρουσιάξῃ κατ' ἔτος ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας.

Αἱ σημεριναὶ γνώσεις μας περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ οικονομικοῦ μηχανισμοῦ ἐπιτρέπουν σήμερον τὴν ἐφαρμογὴν μιᾶς πολιτικῆς ἐλέγχου τῶν οικονομικῶν διακυμάνσεων, δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς βέβαιον ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῶν Η.Π.Α. οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὰ κάμψις τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος. Καθ' ὃ μέτρον τὸ Κράτος ἔχει ἐπωμισθῇ τὴν εὐθύνην τῆς πλήρους ἀπασχολήσεως καὶ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἔχει ἐπίσης καὶ τὴν εὐθύνην τῆς καταρτίσεως ἑνὸς οικονομικοῦ σχεδίου. Ἄλλ' ὁ οικονομικὸς σχεδιασμὸς εἰς τὰς Η.Π.Α. διέπεται ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν πεποίθησιν ὅτι ὁ ἰδιωτικὸς τομεὺς εἶναι πάντοτε εἰς θέσιν νὰ παράσχῃ τὴν πρωτοβουλίαν καὶ τὴν κινητήριον δύναμιν, ἡ ὁποία θὰ ἐξασφαλίσῃ ἐν συνεχῶς αὐξανόμενον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, μὲ παράλληλον πλήρη ἀπασχόλησιν τῶν διαθέσιμων συντελεστῶν παραγωγῆς. Διὰ τοῦτο ἡ κυβερνητικὴ παρέμβασις περιορίζεται κυρίως εἰς τὴν χρησιμοποίησιν δημοσιονομικῶν καὶ νομισματικῶν ὀργάνων οικονομικοῦ σχεδιασμοῦ. Ὁ σχεδιασμὸς τῆς μορφῆς αὐτῆς θὰ ἡδύνατο νὰ ὀνομασθῇ ἐσω-διαρθρωτικός, καθόσον θεωρεῖ ὡς δεδομένην τὴν βασικὴν διάρθρωσιν τῆς ἀμερικανικῆς οικονομίας καὶ περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν παραμέτρων τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τούτου.

Ἡ ἀμερικανικὴ βοήθεια καὶ Σοβιετικὴ «πρόκλησις»

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου αἱ Η.Π.Α. ἀνέλαβον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν προσπάθειαν ἀνασυγκροτήσεως διαφόρων χωρῶν, κυρίως δὲ τῶν εὐρωπαϊκῶν. Μὲ ἀπαράμιλλον γενναιοδωρίαν διέθεσαν τοὺς πόρους διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ κατεστραμμένου ἀπὸ τὸν πόλεμον κόσμου. Διὰ τῆς βοηθείας ταύτης αἱ χώραι τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης κατέστησαν ἱκαναὶ νὰ πραγματοποιήσουν μίαν θεαματικὴν οικονομικὴν πρόοδον, ἡ ὁποία, 15 μόλις ἔτη μετὰ τὸ πέρασ τοῦ πολέμου, τὰς ἔφερεν εἰς τὴν θέσιν τῶν ἰσχυρῶν οικονομικῶν ἀνταγωνιστῶν τῶν Η.Π.Α. Ἡ βοήθεια αὕτη ἐπέτρεπεν ἐπίσης ὅπως

αί υπανάπτυκτοι χώροι έπουλώσουν τās πληγās των εκ του πολέμου και συμπληρώσουν επιτυχώς τήν άνασυγκρότησίν των.

Μετὰ τήν περάτωσιν τής πολεμικής προσπάθειās άνοικοδομήσεως αι Η.Π.Α. και οι σύμμαχοί των εύρέθησαν άντιμέτωποι ενός νέου και δυσχερεστέρου προβλήματος. Εις τήν Άσίαν, τήν Άφρικήν και τήν Νότιον Άμερικήν και εις τινας περιοχάς τής Εύρώπης αι οικονομικώς υπανάπτυκτοι χώροι έπωμίσθησαν τὸ βαρύτερον έργον τής οικονομικής άναπτύξεως δια νά κερδίσουν τὸν άγώνα δρόμου μεταξὺ αύξήσεως πληθυσμοῦ και διαθεσίμων πόρων. Δέκα έτη συνεχοῦς προσπάθειās άπέδειξαν ὅτι τὸ πρόβλημα είναι πολὺ περισσότερον πολὺπλοκον άπό ὅ,τι έφανταζόμεθα άρχικῶς, ιδίως εάν επιδιώκεται ταυτοχρόνως νά μη θυσιασθῆ εις τήν διαδικασίαν τής οικονομικής άναπτύξεως ἡ πολιτικῆ έλευθερία και ἡ ανθρωπίνη αξιοπρέπεια.

Ἡ οικονομική ανάπτυξις του σοβιετικοῦ μπλοκ άποτελεῖ σήμερα μίαν μεγάλην πρόκλησιν δια τὸν δυτικὸν κόσμον. Οι κομμουνισταί προσπαθοῦν με πρωτοφανῆ φανατισμὸν νά επιτύχουν εις τὸν τομέα τής οικονομικής άναπτύξεως. Ἐχουν ἤδη άποδείξει με άφάνταστον αὐστηρότητα και ακρίβειαν ὅτι ἡ ταχεῖα οικονομική ανάπτυξις είναι δυνατὸν νά λάβη χώραν εις μίαν κοινωνίαν εις τήν ὁποίαν ἡ έλευθερία του ατόμου υποτάσσεται εις τὰ σχέδια τής γραφειοκρατικῆς elite και ἡ οικονομική ευημερία τής παρούσης γενεᾶς θυσιάζεται δια τὰ συμφέροντα τῶν μελλουσῶν γενεῶν. Ἐάν ὁ έλεύθερος κόσμος θέλη νά ξεακολουθήσῃ νά είναι έλεύθερος πρέπει νά άποδείξη ὅτι αι υπανάπτυκτοι χώροι δύνανται νά επιτύχουν ταχεῖαν αύξησιν του βιοτικοῦ επιπέδου των χωρὶς ταυτοχρόνως νά θυσιάσουν τήν έλευθερίαν και τὸν πολιτισμὸν των.

Τοῦτο ἔχει πολὺ μεγαλύτεραν σπουδαιότητα εις τήν σημερινήν περιόδον τής ύφέσεως, καθόσον εις μίαν περίοδον εις τήν ὁποίαν ἡ στρατιωτικῆ άπειλή άπό τὸ σοβιετικὸν μπλοκ ἔχασε τήν ὀξύτητά της είναι εύκολώτερον δια τοὺς διαφόρους υπαναπτύκτους λαοὺς νά δεχθοῦν τὸν σοβιετικὸν τρόπον ζωῆς. Είναι βεβαίως προφανές ὅτι μία επιτυχής άντιμετώπισις του προβλήματος τής οικονομικής άναπτύξεως τῶν υπαναπτύκτων χωρῶν σημαίνει συνεχῆ οικονομικήν βοήθειαν άπό τήν Δύσιν. Τήν ευθύνην ταύτην δέν είναι ανάγκη νά έπωμισθοῦν εκ ὀλοκλήρου αι Η.Π.Α., αλλά δύνανται νά μερισθῆ μεταξὺ ὄλων τῶν ισχυρῶν δυτικῶν συμμάχων.

Ἄπαιτεῖται συνεπής οικονομική πολιτικῆ

Ἡ συνεχῆς οικονομική βοήθεια είναι βεβαίως αναγκαῖος άλλ' οὐχί έπαρκῆς ὅρος δια τήν επιτυχή λύσιν του προβλήματος τής οικονομικής άναπτύξεως. Ἄπαιτεῖται πρωτίστως διάγνωσις τῶν δυσχερειῶν και συνεπῆς οικονομική πολιτικῆ άποσκοποῦσα εις τήν έξουδετέρωσιν τῶν δυσχερειῶν τούτων και τήν έξασφάλισιν ενός ίκανοποιητικοῦ ρυθμοῦ οικονομικής άναπτύξεως. Ἡ πολιτικῆ αὕτη πρέπει νά διαμορφωθῆ άπό τās χώρας, αι ὁποῖαι θά παρέχουν τήν βοήθειαν άφου προηγουμένως γίνῃ μία ψύχραιμος εκτίμησις του μεγέθους τής άπαιτουμένης βοήθειās και τῶν ὄρων και προϋποθέσεων δια τήν παροχήν της.

Είναι βεβαίως ἐξ ἴσου σημαντικὸν νὰ δυνηθοῦν αἱ χῶραι αἱ λαμβάνουσαι τὴν βοήθειαν νὰ χρησιμοποιήσουν ταύτην ἐπωφελῶς. Πρέπει νὰ ἔχουν καὶ αὐταὶ ἐπίσης ἐν πρόγραμμα δράσεως καὶ μίαν μακρόπνοον πολιτικὴν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, τὸ κυριώτερον πρόβλημα — ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται κατὰ βάσιν καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως — εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς ὀργανώσεως. Συνηθίζομεν σήμερον νὰ ὀμιλοῦμεν περὶ τῶν «φορέων» τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ νὰ τονίζομεν τὴν ἀνάγκην αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς αὐτῶν εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χῶρας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὑφίσταται ἔντονος ἀνεπάρκεια ἐπιχειρηματικῶν στελεχῶν εἰς τὰς χῶρας αὐτάς. Πέραν ὅμως τῆς ἀνεπαρκειᾶς αὐτῆς πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα προσοχὴ εἰς τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀπαραιτήτων προγραμμάτων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καταρτιζομένων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διαρθρώσεως καὶ τῶν διαθεσίμων πόρων τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὰ ὑπεραισιόδοξα καὶ οὐτοπικὰ προγράμματα ἐκβιομηχανίσεως πρέπει νὰ δώσουν τὴν θέσιν των εἰς ρεαλιστικὰ καὶ πραγματοποιήσιμα προγράμματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ ὅσον τὸ δυνατόν πληρεστέρα ἀξιοποίησις τῶν διαθεσίμων πόρων καὶ κυρίως ἡ πλήρης ἀπασχόλησις τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Πραγματοποίησις ὅμως τοῦ προγράμματος δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ ἐξασφαλίσεως τῶν ὀργανωτικῶν προϋποθέσεων τῆς παραγωγῆς. Ἀπαιτεῖται νὰ δημιουργηθῇ τὸ ἀπαραίτητον προσωπικὸν διὰ τὴν διεύθυνσιν καὶ ὀργάνωσιν τῶν παραγωγικῶν μονάδων, ὡς ἐπίσης καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς τεχνιτῶν καὶ εἰδικευμένων ἐργατῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μεθόδων τῆς συγχρόνου τεχνολογίας εἰς τὴν παραγωγικὴν διαδικασίαν. Τὸ πρόγραμμα δημιουργίας καταλλήλου προσωπικοῦ πρέπει νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὸ πρόγραμμα κινητοποιήσεως τῶν φυσικῶν πόρων τῆς οἰκονομίας.

Λόγω τῆς ὑφισταμένης σήμερον ἀνεπαρκειᾶς τῶν τεχνικῶν καὶ ὀργανωτικῶν στελεχῶν εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χῶρας, αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ στάδιον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἄνευ εἰδικῆς καὶ ἀποτελεσματικῆς βοήθειας εἰς τὸν τομέα τοῦτον ὑπὸ τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Πρὸς τοῦτο θὰ καταστῇ ἀνάγκη ν' ἀποσταλοῦν εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χῶρας ταχέως καὶ σχετικῶς εἰς μεγάλην κλίμακα ὀργανωτικὰ καὶ τεχνικὰ στελέχη. Πρὸς ἀποφυγὴν χαρακτηρισμοῦ τῆς πολιτικῆς ταύτης ὡς πολιτικῆς ἐπεμβάσεως τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῶν μικροτέρων καὶ ὀλιγώτερον ἀνεπτυγμένων χωρῶν, ὅπερ θὰ ἠδύνατο νὰ δυσχεράνη τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος, θὰ ἦτο ἴσως σκόπιμον νὰ παρέχωνται αἱ ὑπηρεσίαι αὐταὶ ἐξ ἐνὸς Ὁργανισμοῦ Τεχνικῆς Ὁργανωτικῆς Βοηθείας δημιουργουμένου ὑπὸ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν δυτικῶν χωρῶν ἦτοι Η.Π.Α., Μεγ. Βρετανίας, Δυτικῆς Γερμανίας καὶ Γαλλίας.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν βοήθειαν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν σημειοῦμεν κατωτέρω τὰ ἑξῆς :

Πρῶτον: Αὕτη πρέπει νὰ παρέχηται βάσει σχεδίου καταρτιζομένου τῇ συνεργασίᾳ τῆς λαμβανούσης τὴν βοήθειαν χῶρας καὶ τοῦ Ὁργανισμοῦ Τεχνικῆς καὶ Ὁργανωτικῆς Βοηθείας.

Δεύτερον: Πρέπει να αποσκοπή κυρίως εις την παροχήν των βασι-
κῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀγαθῶν ὡς π.χ. ἠλεκτρισμοῦ, μεταφορᾶς, ἐκπαιδεύσεως
καὶ ὑγιεινῆς. Ἡ ἀρχὴ ἐν προκειμένῳ θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο: «Ἔργα καὶ ὄχι δολ-
λάρια».

Τρίτον: Ἡ χρονικὴ κλιμάκωσις καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἔργων πρέπει νὰ
συσχετισθῇ μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς λαμβανούσης τὸ πρόγραμμα χώρας. Τὸ μέ-
γεθος τῆς βοήθειας ταύτης πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόγραμμα ἀνα-
πτύξεως τῆς χώρας. Ἐὰν ἡ παρεχομένη βοήθεια εἶναι μικρὰ θὰ δαπανηθῇ ἄνευ
οὐσιαστικοῦ ἀποτελέσματος καὶ θὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀπογοητεύσεις.

Τέταρτον: Αἱ βοηθοῦσαι χώραι πρέπει νὰ ἀποφύγουν μὲ κάθε τρό-
πον νὰ ἐπέμβουν διὰ τῆς ἐξαγωγικῆς των πολιτικῆς εἰς τὰ ἐξαγωγικὰ προ-
γράμματα τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Ματαιώσις τῶν οἰκονομικῶν σχεδίων
τῶν χωρῶν τούτων λόγῳ ἀκαταλλήλου ἐξαγωγικῆς πολιτικῆς τῶν βοηθου-
σῶν χωρῶν θὰ θέσῃ ἐν κινδύνῳ τὴν ὅλην προσπάθειαν.

Πέμπτον: Διὰ τὴν στήριξιν τῆς ὅλης προσπάθειας οἰκονομικῆς ἀνα-
πτύξεως εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἀπαιτεῖται ἡ κατάλληλος ἰδεολογικὴ
προπαρασκευή. Ὁ ἐθνικισμὸς ὅστις ἀποτελεῖ φυσικὸν σύμμαχον τῶν Η.Π.Α.
πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βασικὴν δύναμιν τῆς ἰδεολογικῆς κινητοποιήσεως.

Ἡ ἐξασφάλισις τῶν ἀνωτέρω προϋποθέσεων εἶναι βεβαίως δυσχερῆς ἀλ-
λὰ νομίζω ὅτι ἄνευ αὐτῶν δὲν εἶναι δυνατὴ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισις τοῦ
προβλήματος τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Πρέπει πάντοτε νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι
καὶ νὰ μὴ ἐπαναπαυώμεθα μὲ τὸ γεγονός ὅτι εὕρισκόμεθα εἰς μίαν περίοδον
ὑφέσεως μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως. Ὅπως ὁ Χρυσοστόφ εἶπεν ἐπανειλημ-
μένως τὰ δύο συστήματα, ὁ καπιταλισμὸς καὶ ὁ σοσιαλισμὸς, δὲν θὰ δοκιμα-
σθοῦν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν, ἀλλ' εἰς τὰ ἀγροκτῆματα καὶ τὰ ἐργοστάσια.

Δὲν ἐμπνέει φόβους τὸ ἰσοζύγιον

Ἐπικρατεῖ τελευταίως ὁ φόβος ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἀνησυχούσα διὰ τὴν κα-
τάστασιν τοῦ Ἰσοζυγίου Πληρωμῶν τῆς πιθανὸν νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀντιμετώ-
πισιν τῆς καταστάσεως διὰ μιᾶς οἰκονομικῆς περιστολῆς, ἥτις θὰ ἔχῃ ἀντί-
κτυπον εἰς ὀλόκληρον τὸν ἐλεύθερον κόσμον.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, ὁ φόβος αὐτὸς δὲν δικαιολογεῖται. Ἐν πρώτοις
νομίζομεν ὅτι ἔχει μεγαλοποιηθῆ τὸ πρόβλημα τοῦ Ἰσοζυγίου Πληρωμῶν.
Ἀλλὰ καὶ ἐὰν παραδεχθῶμεν ὅτι ὑφίστανται σοβαραὶ δυσχέρειαι θὰ ἦτο ἀντι-
κρυσ ἀντίθετον μὲ τὴν πρόσφατον ἱστορίαν τῶν Η.Π.Α., τὴν στιγμὴν κατὰ
τὴν ὁποίαν ἡ παγκόσμιος κατάστασις ἀπαιτεῖ μίαν συνεχῆ καὶ ἐμπνευσμένην
ἡγεσίαν, ἡ χώρα αὕτη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ρόλον τῆς ὡς ἡγέτου τοῦ ἐλευθέ-
ρου κόσμου καὶ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἐξασφάλισιν.

Αἱ Η.Π.Α. ἐκάλεσαν ἤδη τοὺς κυριωτέρους συμμάχους των νὰ ἐπωμι-
σθοῦν μέρος τῆς εὐθύνης διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν τοῦ
κόσμου. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ Ἀγγλία, ἡ Δυτικὴ Γερμανία καὶ ἡ Γαλ-
λία εὕρισκονται σήμερον εἰς θέσιν νὰ ἀναλάβουν τὸ βᾶρος αὐτὸ χωρὶς νὰ δια-

κινδυνεύσουν τήν οικονομικήν των σταθερότητα. Λάμβανομένου πάντως ὑπ' ὄψιν τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτουμένης προσπάθειας, δέν φαίνεται πιθανόν ὅτι τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐπωμισθοῦν αἱ Η.Π.Α. θὰ βραῖνη μειούμενον εἴτε ὡς ἀπόλυτον μέγεθος εἴτε ὡς ποσοστὸν τοῦ ἔθνικοῦ των εἰσοδήματος. Καὶ τοῦτο διότι, μολοντί οἱ κυριώτεροι σύμμαχοι τῶν Η.Π.Α. θὰ εἶναι ὁλοέν καὶ περισσότερον εἰς θέσιν νὰ συμμετέχουν εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παγκοσμίου οικονομικῆς ἀναπτύξεως, αἱ ἀνάγκαι βοήθειας πρέπει νὰ ἀναμένεται ὅτι θὰ αὐξηθοῦν. Ἡ συνεχῆς καὶ εἰς μεγάλην κλίμακα παροχὴ βοήθειας πρέπει νὰ ἀναμένεται ὅτι θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν διατήρησιν, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τὴν αὐξήσιν, τῶν πληθωρικῶν πιέσεων ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς οικονομίας.

Τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς τελευταίας ὑφέσεως αἱ τιμαὶ καὶ οἱ μισθοὶ ἐξηκολούθησαν αὐξανόμενοι, σημαίνει ὅτι ἡ πολιτικὴ πλήρους ἀπασχολήσεως εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ παροχῆς βοήθειας εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ προσπάθειαν καταπολεμήσεως τῶν πληθωρικῶν πιέσεων, διὰ τῆς πραγματοποιήσεως ὠρισμένων διαρθρωτικῶν μεταβολῶν. Ἐν πρώτοις, αἱ σχέσεις ἐργατῶν καὶ διευθυνόντων τὴν ἐπιχείρησιν πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν εἰς προσεκτικὴν μελέτην. Ἐνδεχομένως θὰ ἀπαιτηθοῦν ἐπίσης περιορισμένοι μὲν ἀλλὰ θεμελιώδεις ἀλλαγαὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἔθνικοῦ προϊόντος.

Ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ ἐκπαίδευσις

Ἡ ἐκπαίδευσις πρέπει νὰ λάβῃ περισσότερον μαζικὸν χαρακτῆρα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἰδίως εἰς τὸν τομέα τοῦ διαστήματος πρέπει νὰ ἐπιχορηγηθῇ εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐπιχορηγήσεων τούτων ἐπὶ τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἐπομένως ἐφ' ὅσον αἱ Η.Π.Α., συνεπεῖς πρὸς τὴν ἱστορίαν των, θὰ συνεχίσουν νὰ παίζουσι ἡγετικὸν ρόλον εἰς τὴν διαδικασίαν τῆς παγκοσμίου οικονομικῆς ἀναπτύξεως, θὰ καταστῇ ἀναγκαία μία διαρθρωτικὴ μεταβολὴ εἰς τὴν οικονομίαν των.

Ἡ ταχύτης μὲ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀμερικανοὶ θὰ ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν περὶ τῆς ταύτης θὰ ἐπηρεάσῃ ἀναμφιβόλως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σημερινῆς παγκοσμίου διαμάχης, μεταξὺ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἰς βάρος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀτόμου καὶ τῆς οικονομικῆς ἀναπτύξεως ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς δημοκρατίας.

Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ προβλέψωμεν τὸ μέλλον στηριζόμενοι εἰς τὴν πείραν ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀμερικανικῶν ἐπιτευγμάτων πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι αἱ Η.Π.Α. θὰ δεχθοῦν τὴν νέαν πρόκλησιν μὲ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα.